

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 76/2010-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. marca 2010 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika prerokoval prijatú sťažnosť O. D., H., zastúpenej advokátkou Mgr. E. B., T., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 269/2008 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo O. D. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 269/2008 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 269/2008 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prietáhov.

3. O. D. priznáva finančné zadostučinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Piešťany povinný vyplatiť jej dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Piešťany je povinný uhradiť O. D. trovy konania v sume 254,88 € (slovom dvestopäťdesiatštyri eur a osemdesiatosem centov) na účet jej právnej zástupkyne Mgr. E. B., T., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 76/2010-10 z 18. februára 2010 podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie sťažnosť O. D. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 269/2008 (pôvodne vedenom Okresným súdom Trnava pod sp. zn. 13 C/134/2004).

Predsedička okresného súdu vo vyjadrení k sťažnosti podaním Spr. 139/10 z 8. marca 2010 k priebehu konania okrem iného uviedla:

„Na Okresný súd Trnava bol dňa 21. 09. 2004 doručený návrh o určenie neplatnosti výpovede z nájmu bytu. Predmetná vec (vedená pôvodne pod sp. zn. 13 C/134/2004) bola pridelená v súvislosti s rozvrhom práce dňa 21. 09. 2004 sudkyňi JUDr. K. H. Spis sa v rámci reorganizácie súdnictva nachádzal od 21. 09. 2004 do 31. 12. 2007 na Okresnom súde Trnava a od 1. 1. 2008 bol po obnovení Okresného súdu Piešťany v rámci reorganizácie súdnictva zaslaný na tunajší súd. Vec bola pridelená na OS Piešťany na rozhodnutie sudcovi Mgr. V. Z., ktorý bol v predmetnej veci zákonným sudcom do dňa 08.

10. 2008, kedy bola vec v rámci rozvrhu práce pridelená na rozhodnutie v zmysle 1 SprR 23/08 - opatrenia zo dňa 08. 10. 2008 náhodným výberom na ďalšie konanie sudkyňi JUDr. A. K. a následne v rámci ďalšieho rozvrhu práce pridelená na rozhodnutie v zmysle 1 SprR/9/2009 - opatrenia zo dňa 13. 7. 2009) náhodným výberom dňa 23. 7. 2009 na ďalšie konanie sudkyňi JUDr. V. S.

Úkony Okresného súdu Trnava:

Z obsahu spisu a listinných dôkazov priložených k návrhu vyplýva, že dňa 21. 09. 2004 bol doručený návrh navrhovateľov v 1. až 3. rade o určenie neplatnosti výpovede z nájmu bytu (na čl. 1). Sťažovateľkou je navrhovateľka v 3. rade. Následne boli v spise robené tieto úkony:

Dňa 24. 9. 2004 dala sudkyňa JUDr. H. doručiť návrh odporcovi spolu s uznesením o poučení zástupkyňi navrhovateľov a odporcovi. Návrh prevzal odporca dňa 3. 11. 2004 a uznesenie advokátka navrhovateľov dňa 28. 10. 2004 (čl. 76)

Odporca doručil dňa 06. 12. 2004 na OS Trnava písomné vyjadrenie. K vyjadreniu pripojil listinné dôkazy zažurnalizované na čl. 79 až 109. (čl. 77a).

Sudkyňa JUDr. H. dala prípisom zo dňa 07. 12. 2004 doručiť vyjadrenie odporcu advokátke navrhovateľov stým, aby k nemu poslala stanovisko do 15 dní. Advokátka prípis prevzala s vyjadrením odporcu dňa 20. 12. 2004 a dňa 05. 01. 2005 nahliadla na OS Trnava do spisu.

Odporca doručil na OS v Trnave dňa 19. 01. 2005 osobne svoje písomné vyjadrenie i s listinnými dôkazmi, ktoré bolo zažurnalizované na číslach listov 112 až 294.

Právna zástupkyňa navrhovateľov (ďalej len PZ navrhovateľov) doručila na OS v Trnave dňa 20. 01. 2005 písomné vyjadrenie (čl. 295), ktoré dala sudkyňa úpravou zo dňa 24. 1. 2005 doručiť odporcovi. Odporca ho prevzal dňa 28. 02. 2005.

PZ navrhovateľov doručila na OS v Trnave dňa 10. 03. 2005 návrh na nariadenie predbežného opatrenia a zaplatila súdny poplatok 500 Sk v kolkoch, (čl. 302).

Zákonná sudkyňa výzvou zo dňa 16. 3. 2005 (realizovaná dňa 17. 3. 2005) vyzvala PZ navrhovateľov na doplnenie petitu návrhu na vydanie predbežného opatrenia. Táto výzvu prevzala dňa 30. 3. 2005. PZ navrhovateľov doručila na OS v Trnave dňa 17. 03. 2005 doplnený petit a OS Trnava následne uznesením č. k. 13 C/134/2004-327 zo dňa 6. 4.

2005 vyhovel návrhu, vydal predbežné opatrenie. Predmetné uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 28. 4. 2005.

Dňa 14. 4. 2005 nahliadol osobne do spisu odporca (čl. 330) a dňa 14. 4. 2005 doručil súdu vyjadrenie k vyjadreniu navrhovateľov.

Dňa 12. 5. 2005 doručil odporca na OS Trnava odvolanie proti uzneseniu č. k. 13 C 7134/2004-327 zo dňa 6. 4. 2005.

Zákonná sudkyňa dala prípisom zo dňa 13. 5. 2005 doručiť odvolanie PZ navrhovateľov, ktorá ho prevzala dňa 17. 5. 2005. Odporca prevzal dňa 5. 6. 2005 výzvu na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie. Odporca dňa 9. 6. 2005 zaplatil SP za odvolanie (čl. 401).

Zák. sudkyňa dala dňa 14. 6. 2005 prípisom vyhotoviť predkladaciu správu na Krajský súd v Trnave na rozhodnutie o odvolaní.

PZ navrhovateľov doručila ešte dňa 14. 6. 2005 na OS Trnava vyjadrenie k odvolaniu odporcu (čl. 403) a dňa 22. 6. 2005 bol spis predložený s predkladacou správou na KS v Trnave na rozhodnutie o odvolaní odporcu.

KS v Trnave dňa 13. 9. 2005 vrátil spis na OS Trnava bez vydania rozhodnutia ako predčasne predložený za účelom došetrenia, kde sa odporca zdržiaval v čase od 14. 4. 2005 do 28. 4. 2005 a vyzvania ho na doloženie dôkazu, ktoré bude preukazovať jeho tvrdenie.

Až po tomto šetrení mal OS opätovne zaslať spis odvolaciemu súdu (čl. 409). Zák. sudkyňa dňa 14. 9. 2005 vypracovala dopyt na odporcu v intenciách Krajského súdu, ktorý odporca prevzal dňa 26. 9. 2005 a dňa 10. 10. 2005 odporca doručil odpoveď na výzvu súdu (čl. 411).

Dňa 19. 10. 2005 bol spis opätovne predložený odvolaciemu súdu na rozhodnutie o odvolaní.

Vyšší súdny úradník OS Trnava (JUDr. D. K.) robil dňa 8. 11. 2005 dopyt na KS v Trnave za účelom zistenia v akom štádiu sa nachádza odvolacie konanie s poukazom na to, že spis je na KS v Trnave od 19. 10. 2005. Výzva došla na KS v Trnave dňa 10. 11. 2005. KS v Trnave reagoval odpoveďou zo dňa 11. 11. 2005, že vo veci nebol doposiaľ urobený žiadny úkon s poukazom na to, v koho senáte je vec pridelená (čl. 417).

KS v Trnave uznesením č. k. 11 Co/318/2005-418 zo dňa 30. 11. 2005 odmietol odvolanie odporcu. Predmetné uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 14. 01. 2006.

Zák. sudkyňa dala toto uznesenie KS v Trnave doručiť účastníkom konania a zároveň určila termín pojednávania na 2. 3. 2006. Účastníci konania si ako predvolanie na termín tak uznesenie prevzali v časovom období od 2. 1. 2006 do 4. 2. 2006.

Dňa 2. 3. 2006 sa konalo prvé pojednávanie vo veci samej na OS v Trnave, pričom pojednávania sa zúčastnil odporca a PZ navrhovateľov. Navrhovatelia (ani sťažovateľka) nebola prítomná na pojednávaní osobne. Súd odročil pojednávanie na 27. 4. 2006 a uložil povinnosť PZ navrhovateľov zabezpečiť ich osobnú účasť na pojednávaní a doložiť listinné dôkazy presne špecifikované na čl. 426.

Dňa 26. 4. 2006 PZ navrhovateľov doručil na OS Trnava písomné vyjadrenie.

Dňa 27. 4. 2006 sa konalo na OS Trnava 2. pojednávanie zák. sudkyňou JUDr. H. Všetci účastníci boli prítomní na pojednávaní (čl. 431). Súd odročil pojednávanie na 30. 5. 2006, pričom PZ navrhovateľov bola uložená povinnosť predložiť presný rozpis s dôkazmi o úhrade nájomného.

Súdom požadovaný rozpis doložila PZ navrhovateľov na OS Trnava dňa 3. 5. 2006 (čl. 433).

Dňa 30. 5. 2006 sa konalo na OS Trnava 3. pojednávanie sudkyňou JUDr. H. Všetci účastníci boli prítomní. Súd odročil pojednávanie na 22. 6. 2006 za účelom, aby si mohol pripojiť spisy sp. zn. 21 C/95/95, 21 C/96/95, 16 C/143/2004 (čl. 444)

Dňa 6. 6. 2006 doručil odporca na OS Trnava dôkazy preukazujúce podľa neho výšku nedoplatkov na nájomnom. PZ navrhovateľov si dňa 19. 6. 2006 osobne prevzala podanie odporcu (čl. 455)...

Dňa 22. 6. 2006 sa konalo na OS Trnava 4. pojednávanie sudkyňou JUDr. V. Na pojednávaní boli prítomní všetci okrem navrhovateľa v 1. rade. Súd odročil pojednávanie na termín 6. 7. 2006 za účelom vyhlásenia rozhodnutia vo veci (čl. 463).

Dňa 6. 7. 2006 sa konalo 5. pojednávanie na OS Trnava a JUDr. H. vyhlásila rozsudok (rozhodla vo veci samej čl. 465). PZ navrhovateľov doručil súdu dňa 7. 7. 2006 vyúčtovanie, trov konania.

Rozsudok sa nachádza na čl. 470, tento bol daný dňa 7. 8. 2006 asistentke senátu na úpravu za účelom jeho odoslania účastníkom konania. PZ navrhovateľov ho prevzala dňa 11. 8. 2006 a PZ odporcu dňa 15. 8. 2006.

Odporca nahliadol dňa 23. 8. 2006 do spisu na súde.

Odporca doručil súdu dňa 30. 8. 2006 odvolanie proti predmetnému rozsudku (čl. 475).

PZ navrhovateľov žiadala dňa 6. 9. 2006 o opravu v rozsudku - chybu v písaní (čl. 483). Sudkyňa dňa 11. 9. 2006 prikázala predložiť spis vyššiemu súdnemu úradníkovi za účelom vypracovania opravného uznesenia.

Dňa 14. 9. 2006 nahliadla do spisu PZ navrhovateľov.

OS Trnava vydal dňa 12. 12. 2006 opravné uznesenie č. k 13 C/134/2004-487, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 19. 01. 2007. Zároveň v rámci referátu pre asistentku uložila povinnosť vypracovať prekladáciu správu KS Trnava na rozhodnutie o odvolaní z čl. 475. Spis bol na KS v Trnave doručený dňa 5. 3. 2007.

Výzvou zo dňa 7. 3. 2007 vyzval súd odporcu na zaplatenie SP za odvolanie , ktorú odporca prevzal dňa 19. 3. 2007 a jeho právny zástupca dňa 15. 3. 2007. PZ odporcu, JUDr. V., doručil dňa 22. 3. 20087 súdu oznámenie o vypovedaní plnej moci.

Dňa 28. 3. 2007 odporca zaplatil SP za odpor (čl. 495). Dňa 29. 3. 2007 bolo odvolanie odporcu zaslané PZ navrhovateľov, ktorá ho prevzala dňa 2. 4. 2007.

KS v Trnave uznesením č. k. 23 Co/62/07-500 zo dňa 23. 5. 2007 zrušil rozsudok súdu prvého stupňa a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť 21. 6. 2007 (čl. 500). Krajský súd v Trnave v odôvodnení poukázal na to, že prvostupňový súd odôvodnil svoje rozhodnutie len § 871 OZ a absentovali ďalšie hmotno - právne ustanovenia. Dôvody uvádzané v rozsudku považoval za nejasné a neurčité. Odvolací súd rozhodol v zmysle § 221 ods. 1 písm. j) OSP, lebo účastníkom bola odňatá možnosť konať pred súdom.

PZ navrhovateľov doručila na KS v Trnave dňa 29. 5. 2007 svoje vyjadrenie (čl. 505).

Uznesenie KS v Trnave č. k. 23 Co/62/07-500 zo dňa 23. 5. 2007 bolo doručené PZ odporcu dňa 21. 6. 2007 a PZ navrhovateľov dňa 20. 6. 2007.

Listom zo dňa 6. 7. 2007 OS Trnava vyzval PZ navrhovateľov na doplnenie podania v zmysle intencií KS v Trnave (obsah textu je na čl. 510). Táto výzvu prevzala dňa 13. 7. 2007.

PZ navrhovateľov doručila súdu dňa 30. 8. 2007 písomné vyjadrenia podľa výzvy súdu, ktoré bolo zaslané PZ odporcu (prevzal ho dňa 20. 9. 2007). Dňa 23. 11. 2007 boli zo spisu vylúčené spisy 21 C/96/95, 21 C/95/95.

Odporca dňa 27. 11. 2007 osobne na súde požiadal, aby bola všetka korešpondencia zasielaná priamo jemu a nie JUDr. V., ktorý ho už nezastupuje (čl. 521).

Odporca doručil na OS Trnava dňa 27. 11. 2007 písomné vyjadrenie .

PZ navrhovateľov, Mgr. B., žiadal o prerokovanie veci bez prietáhov. Žiadosť bola doručená na OS Trnava dňa 24. 4. 2008. Zároveň doručil výpoveď splnomocnenia Mgr. B., pôvodnej PZ navrhovateľov, z dôvodu nástupu na materskú dovolenku (čl. 539) + doložená riadna PM pre Mgr. B.

Dňa 03. 12. 2007 bola vec pridelená do senátu Mgr. Z. vychádzajúc z toho, že od 1. 1. 2008 sa obnovuje OS Piešťany v rámci reorganizácie súdnictva a tento sudca bude vykonávať funkciu sudcu na OS Piešťany.

Úkony Okresného súdu Piešťany:

V rámci prechodu výkonu súdnictva bol spis odovzdaný z Okresného súdu Trnava na Okresný súd Piešťany a bola mu pridelená nová spisová značka 4 C/269/08. Zákonným sudcom bol Mgr. Z.

Dňa 08. 10. 2008 bola vec v rámci rozvrhu práce pridelená na rozhodnutie (v zmysle 1 SprR 23/08 - opatrenia zo dňa 08. 10. 2008) náhodným výberom na ďalšie konanie sudkyňi JUDr. A. K.

Dňa 11. 12. 2008 doručil na OS Piešťany PZ navrhovateľov, Mgr. B., žiadosť o prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov. Zákonná sudkyňa JUDr. K. dňa 14. 5. 2009 požiadala OS Trnava o pripojenie spisu sp. zn. 16 C/143/2004, ktorá žiadosť bola na OS Trnava doručená dňa 2. 6. 2009. OS Trnava oznámil dňa 10. 6. 2009 tunajšiemu súdu, že spis bol postúpený na OS Piešťany .

Následne v rámci ďalšieho rozvrhu práce bola vec pridelená na rozhodnutie (v zmysle 1 SprR/9/2009 - opatrenia zo dňa 13. 7. 2009) náhodným výberom dňa 23. 7. 2009 na ďalšie konanie sudkyňi JUDr. V. S.

Dňa 02. 11. 2009 dala zákonná sudkyňa v rámci referátu úpravu na okamžité pripojenie spisu vedeného na OS PN, sp. zn. 7 C/131/2008 a predloženie jej spisu za účelom vytýčenia termínu pojednávania.

Dňa 1. 1. 2010 vytyčila termín pojednávania na deň 08. 02. 2010 (na pondelok, ktorý si zvolila ako ďalší - tretí pojednávacie deň pre potrebu práve takýchto reštančných vecí), i keď má pojednávacie dni aj v utorok a štvrtok.

Dňa 21. 01. 2010 doručila Mgr. E. B., advokátka, na OS Piešťany plnú moc, ktorou ju splnomocnila na zastupovanie v tomto konaní navrhovateľka v 3. rade (sťažovateľka). V rámci pojednávania využili účastníci aj právo na záverečné reči. Vzhľadom na skutočnosť, že sudkyňa zistila, že doposiaľ nebolo navrhovateľom ani ich právnomu zástupcovi doručené písomné vyjadrenia sa odporcu z čl. 112-294, čo zhodnotila ako procesnú vadu konania, ktorá by v rámci odvolacieho konania mohla mať i za následok opätovné zrušenie rozhodnutia, v záujme hospodárnosti konania ešte uložila odporcovi povinnosť v lehote 5 kal. dní od dňa pojednávania odoslať toto jeho vyjadrenie PZ navrhovateľov. Zároveň vytyčila termín pojednávania na 29. 4. 2010, na ktorý všetkých účastníkov riadne ústne predvolala (všetci boli prítomní i s advokátmi) a oznámila im, že na tomto pojednávani i rozhodne vo veci samej.

Skutková a právna zložitosť sporu

Vec je právne zložitá, zákonná sudkyňa musela vyriešiť predbežnú otázku, zaoberať sa hmotnoprávnou stránkou veci - zmenou ustanovení Občianskeho zákonníka súčinnosťou k 1. 1. 1992 v spojitosti s nájmom, právnymi predpismi týkajúcimi sa podnikových bytov do 31. 12. 1991, podrobne sa zaoberať všetkým vyjadreniami + tvrdeniami + listinnými dôkazmi odporcu, riešiť otázku - návrh vo veci samej.

Vyjadrenie zákonnej sudkyne

V zmysle opatrenia 1 Spr R/9/2009 zo dňa 13. 7. 2009 bola vec vedená na súde pod sp. zn. 4 C/269/2008 (pôvodne pod sp. zn. 13 C/134/2004) pridelená JUDr. S. ako zákonnému sudcovi ku dňu 23. 7. 2009. S touto vecou jej ako novovymenovanej sudkyne v rámci rozvrhu práce bolo prerozdelených ďalších cca 381 spisov (252 z agendy C, 79 z agendy Cb a 51 z agendy P), pričom mnohé z nich boli reštančné, pr. nie len 8 až 10 ročné, ale i viac ako 10 ročné.

V predmetnej veci má vytyčený termín pojednávania na 29. 4. 2010, na ktorom mieni rozhodnúť vo veci samej. Poukazuje na skutočnosť, že k 04. 03. 2010 má v senáte spolu cca 558 vecí, z toho P: 74, C: 350, Cb: 107, U: 22, Ps: 3, ... Ďalej že agendu P (veci starostlivosti súdu o maloletých), t. j. veci ktoré je zo zákona z dôvodu ich povahy povinná

vybavovať prednostne, musí vytyčovať na termín pojednávania prednostne, teraz ich má v senáte 74. Ďalej na to, že musí priebežne ako zákonný sudca riešiť i reštančné veci, ktoré má nie len 3 až 8 ročné, ale i 9, 10 a viacročné.“

Rovnaké skutočnosti týkajúce sa prehľadu úkonov okresného súdu a účastníkov konania zistil aj ústavný súd z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a zo súdneho spisu, ktorý mu bol predložený k previerke 12. marca 2010.

Právna zástupkyňa sťažovateľky k vyjadreniu okresného súdu v stanovenej lehote nezaujala stanovisko.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov...

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“ (napr. IV. ÚS 59/03), pričom „tento účel možno dosiahnuť zásadne až právoplatným rozhodnutím. Nepostačuje, že štátny orgán vo veci koná“ (I. ÚS 76/03, II. ÚS 157/02). K vytvoreniu „stavu právnej istoty preto dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (napr. III. ÚS 127/03).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého akonáhle sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľky.

1. Pokiaľ ide o právnu a skutkovú zložitosť veci, predmetom konania je žaloba sťažovateľky, ktorou sa domáha, aby okresný súd určil, že výpoveď z nájmu bytu, ktorú jej dal žalovaný pre porušenie zmluvy o nájme, je neplatná (pre nezaplatenie zvýšených platieb spojených s užívaním bytu) v zmysle § 711 ods. 1 písm. d) Občianskeho zákonníka. Ústavný súd po preskúmaní spisu okresného súdu konštatuje, že predmetné konanie ani zo skutkového, ani z právneho hľadiska nevykazuje črty mimoriadnej náročnosti a právnej zložitosti. Na postup pri rozhodovaní týchto vecí je dostatok právnej úpravy a ustálenej judikatúry všeobecných súdov (obdobne napr. m. m. II. ÚS 157/02). Skutočnosti, ktoré tvrdil okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti, že išlo o právne zložitejšiu vec, z dôvodu, že musel „vyriešiť predbežnú otázku, zaoberať sa hmotnoprávnou stránkou veci - zmenou ustanovení Občianskeho zákonníka s účinnosťou k 1. 1. 1992 v spojitosti s nájmom,

právnymi predpismi týkajúcimi sa podnikových bytov do 31. 12. 1991, podrobne sa zaoberať všetkým vyjadreniami + tvrdeniami + listinnými dôkazmi odporcu, riešiť otázku - návrh vo veci samej“, mohol preto v tejto súvislosti ústavný súd akceptovať len čiastočne.

2. Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd konštatuje, že správanie sťažovateľky v danom prípade nemalo podstatný vplyv na predĺženie konania, bolo aktívne a súčinnosťné. O tom, že pripisovala tejto veci veľký význam svedčí to, že bola v konaní právne zastúpená advokátkou a 28. apríla 2009 podala aj sťažnosť na zbytočné prietahy v konaní. Ani okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti neuviedol, že by správanie sťažovateľky prispelo k predĺženiu konania v danej veci.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, bol postup samotného okresného súdu. Prihliadal pritom aj na predchádzajúce konanie vedené na Okresnom súde Trnava, ktoré začalo ešte 21. septembra 2004, kde bola vec prerokúvaná do 31. decembra 2007 pod sp. zn. 13 C/134/2004, pričom od 1. januára 2008 bola vec v dôsledku reorganizácie súdnictva pridelená okresnému súdu. Aj keď tento súd spočiatku priebežne konal, 6. apríla 2005 nariadil predbežné opatrenie a neskôr nariadil v roku 2006 viaceré pojednávania (2. marca, 27. apríla, 3. mája a 30. mája, 22. júna, na ktorých vykonal aj dokazovanie) a 6. júla 2006 vyhlásil aj rozsudok, *„ktorým návrhu navrhovateľov vyhovel a určil, že výpoveď z nájmu bytu navrhovateľov, ktorú výpoveď dal odporca navrhovateľom listom zo dňa 16. 8. 2004, je neplatná“*, jeho rozsudok zrušil odvolací súd 23. mája 2007 a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu, že účastníkom konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, a tiež preto, že *„odvolaním napadnuté rozhodnutie je v rozpore s požiadavkou preskúmateľnosti a presvedčivosti súdnych rozhodnutí“* a nie je riadne odôvodnené.

Dňa 1. januára 2008 bol z dôvodu prechodu výkonu súdnictva spisový materiál postúpený na okresný súd. Od tohto okamihu okresný súd riadne nekonal až do januára

2010, keď určil termín pojednávania na 8. február 2010, na ktorom vypočul účastníkov konania. Ďalší termín pojednávania bol určený na 29. apríl 2010.

Uvedený postup okresného súdu nesvedčí o tom, že by svoju činnosť organizoval v súlade s povinnosťou uloženou mu § 100 ods. 1 OSP tak, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Nečinnosť v tomto konaní priznala aj predsedníčka okresného súdu vo svojej odpovedi k sťažnosti sťažovateľky na zbytočné prietahy v konaní.

Obranu súdu spočívajúcu vo vysokom počte vecí na tomto súde a vo väzbe na to neprimerané zaťaženie sudcov pri vybavovaní agendy ústavný súd neakceptoval.

V súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) platí, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť súdne konanie, nezbavuje štát zodpovednosti za zbytočné prietahy v súdnom konaní (III. ÚS 17/02). Námietka pretrvávajúceho vysokého nápadu pracovných vecí či námietka personálneho obsadenia tohto úseku a v tejto súvislosti neprimeraného zaťaženia sudcov pri vybavovaní agendy nemá povahu okolnosti, ktorá by vylučovala alebo znižovala zodpovednosť súdu za rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil. Tieto okolnosti ústavný súd nezohľadňuje v súvislosti s pozitívnym záväzkom štátu zabezpečiť právo občana na súdne konanie bez zbytočných prietahov (obdobne napr. IV. ÚS 22/02).

Vychádzajúc zo stavu, v ktorom sa konanie pred okresným súdom nachádza, ústavný súd dospel k záveru, že jeho postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 269/2008 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva a slobody porušil, vo veci

konan [podobne aj § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde]. Ústavný súd preto prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 269/2008 konal bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku nálezu), pretože stav právnej neistoty s'ťažovateľky trvá dosiaľ.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa s'ťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť s'ťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

S'ťažovateľka vo svojej s'ťažnosti žiadala aj o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 7 000 € najmä z dôvodov, že „žije po dobu päť a pol roka v právnej neistote či jej nájomný vzťah trvá. Konaním vlastníka nehnuteľnosti v rozpore s právoplatným a vykonateľným predbežným opatrením bola s'ťažovateľka donútená vysťahovať sa z predmetu nájmu a po dobu súdneho konania si musela zabezpečiť iné náhradné ubytovanie...

V neposlednom rade došlo na strane s'ťažovateľky k ujme spočívajúcej v jej spoločenskom postavení. Vlastník nehnuteľnosti, v ktorej sa nachádza byt, ktorý má právo užívať s'ťažovateľka sa jej pokúsil zrušiť v uvedenej nehnuteľnosti trvalý pobyt.

V dôsledku konania vlastníka nehnuteľnosti a nečinnosti súdu sa s'ťažovateľka stala zo dňa na deň bezdomovcom a len s pomocou rodiny sa jej podarilo zabezpečiť si opäť dôstojné bývanie. S'ťažovateľka si musela zabezpečiť doručovanie pošty na inú adresu, ako je jej trvalý pobyt a ohlásiť túto zmenu u zamestnávateľa, lekára a na všetkých úradoch.“

Podľa názoru ústavného súdu však napriek tomu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťučinenia (napr. I. ÚS 15/02, IV. ÚS 84/02).

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania pred všeobecnými súdmi, ako aj na skutočnosť, že konanie vo veci nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd berúc do úvahy všetky okolnosti prípadu priznal sťažovateľke sumu 1 500 € ako finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou Mgr. E. B., T. Sťažovateľka si uplatnila trovy konania spolu v sume 254,88 €.

Ústavný súd pri priznaní trov vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2009 (721,40 €).

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania zistil, že uplatnená náhrada trov konania nepresahuje sumu vypočítanú ústavným súdom podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, preto priznal trovy právneho zastúpenia celkovo za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2010 (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v sume 2 x 120,23 € a k tomu náhradu režijného paušálu v sume 2 x 7,21 €. Úhrada bola priznaná spolu v celkovej sume 254,88 €.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. marca 2010